

“ सत्य संकल्पाचा दाता नारायण । सर्व करी पूर्ण मनोरथ ॥ १ ॥
येथे अलंकार शोभती सकळ । भावबळे फळ इच्छेचे ते ॥ २ ॥
अंतरीचे बीज जाणे कळवळा । व्यापक सकळा ब्रह्मांडाचा ॥ ३ ॥
तुका म्हणे नाही चालत तातडी । प्राप्तकाळ घडी आल्याविण ॥ ४ ॥

ह्यात “ भावबळे फळ इच्छेचे ते ” म्हणजे “ श्रद्धा ” “ तुका म्हणे नाही चालत तातडी । प्राप्तकाळ घडी आल्याविण ” म्हणजे “ सबूरी ” धीराने घेणे. उगाच घाई नको.

वरील दिलेल्या स्पष्टीकरणावरून वाचकांच्या लक्षात येईल की ज्यावेळी बाबांना म्हाळसापतीने “ आवो साई ” म्हटले त्यामागे विठ्ठलाची प्रेरणा असावी व साक्षात्कारी संतश्रेष्ठ तुकाराम महाराजांच्या अभंगात ‘ साई ’ ह्या नामाचा तसेच फकिरांच्या वर्णनाचा जो निर्देश आहे तो विठ्ठलानेच करून घेतला असावा असे म्हणण्यात काय अनुचित आहे ?

बाबांचा शामसुंदर

श्री साईबाबांच्या सान्निध्यात शामसुंदर घोडा कसा काय आला. त्याची हकीगत मोठी मजेदार आहे.

इ. स. १९११ मध्ये वाईचे मे. गोगे मामलेदार दरमहा गुरुवारी श्रीसाई दर्शनाला येत. त्यांचेबरोबर श्री. होरकर सर्कल इन्स्पेक्टरही येत. त्यांनी आपल्या घोडीला बच्चा नाही म्हणून ती घोडी श्रीसाई दर्शनाला आणली व बाबांचा आशीर्वाद मागितला. त्यावेळी श्रीसाईबाबांनी आपल्या हातानी त्यांना प्रसाद म्हणून उदी दिली व ती पाण्यात घालून घोडीला पाजावयास सांगितले घोडीला बच्चा झाला तोचा हा शामसुंदर होय. श्रीसाईच्या दरबारी तो आरतीच्या वेळी नमस्कार करीत असे. हा नमस्कार करण्यास त्याला श्री. नानासाहेब खाजगीवाले यांनी शिकविले. सध्या घोड्याची समाधी लेंडी बागेत आहे व त्यावर ब्राँझ धातूचा घोडाही आहे. असा हा शामसुंदर बाबांचा लाडका.

—सौ. उषा मुळे शिरडी

अहो ! प्रत्येक देवातच काय प्रत्येक प्राणिमात्रात प्रत्येक चेतन व अचेतन वस्तूत तेच ते आनंदमय आपणास तन्मय करणारे.

एका विशिष्ट प्रकारे हृदयाचे स्पंदनाद्वारे आपणास दोलायमान करणारे—
त्या सर्वशक्तीमानाचे मंगलमय तेजस्वी स्वरूप सहजतेने दिसू लागते.

“ साई मूळ निराकार ।

भक्तकाजालागी साकार ।

करोनि मायानटीचा स्वीकार ।

खेळता साचार नट जैसा ॥ ४ ॥

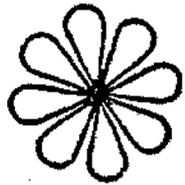
ऐसिया साईस जाणू ध्यानी ।

क्षणभर जाऊ शिरडीस्थानी ।

दोन प्रहरच्या आरती मागुनी ।

लक्ष लावूनि पाहू या ॥ ५ ॥ ”

(अ. २० श्री साईसच्चरित)

सौ. कलावती चव्हाण 'यांना' कीर्तनालंकार

● श्रीसाईलीलेच्या एक कवयित्री सौ. कलावती वसंतराव चव्हाण, दादर, मुंबई यांनी अखिल भारतीय कीर्तन संस्था दादरची, कीर्तनालंकार, ही पदवी मिळविली आहे याबद्दल त्यांचे अभिनंदन.

श्री. गणपतराव सामंत यांचे अभिनंदन

● आमचे मित्र व श्रीसाईलीलेचे एक लेखक श्री. गणपतराव सामंत एम. ए. यांची मुंबईतील सुप्रसिद्ध श्रीमहालक्ष्मी देवस्थान येथे निवासी व्यवस्थापक म्हणून नेमणूक करण्यात आली याबद्दल त्यांचे अभिनंदन.

५४ रु. किंमतीचे पाच अपूर्व ग्रंथ ४१ रु. त घरपोच
जीवनमुक्तीबद्दल सविस्तर विवेचन व मार्गदर्शन करणारा ग्रंथ !

मायेपासून दूरदूर !

● योगीराज अ. ल. भागवत

मूळ किंमत १२ रु. / सवलतीत ९ रु.

मनस्तापाकडून.... मनःशांतीकडे नेणारा ग्रंथ !

भावातीत ध्यान

● वि. वि. गोखले व स. भा. रानडे

मूळ किंमत १२ रु. / सवलतीत ९ रु.

मृतात्म्यांच्या अदृश्य जगाची थरारक सफर घडविणारा ग्रंथ !

प्लँचेट आणि परलोक जीवन

● वि. के. फडके

मूळ किंमत १२ रु. / सवलतीत ९ रु.

परामानसशास्त्राच्या अज्ञात दालनाची कवाडे उघडणारा ग्रंथ !

अतींद्रिय शक्तीचा विकास

● प्रा. मधुकर दिघे

(भाग : पहिला) मूळ किंमत १५ रु. / सवलतीत १२ रु.

शारीरिक व मानसिक पीडा दूर करण्यासाठी प्रभावी मंत्र व उपासना

ग्रहपीडा निवारण

● दामोदरशास्त्री दाते

मूळ किंमत ३ रु. / सवलतीत २ रु. प्रसिद्धी : १७ एप्रिल १९८०

सवलत : ३१ मे १९८० पर्यंत सर्व प्रमुख पुस्तक विक्रेत्यांकडे नोंदणी

चालू आहे. द्वारा / सदानंद प्रकाशन, १२८६ सदाशिव पेठ,

चिमण्या गणपतीजवळ, पुणे ३०, दूरध्वनी ४४१९२५

मनिऑर्डर 'अंजली पब्लिशिंग हाऊस' चे नावावर पाठवावी.

* क्षमाशिल बाबा *

—डॉ. सुमन खानविलकर

बाँवेपूना रोड, लोणावळा

● मे महिन्याचे दिवस पण लोणावळ्यात मात्र ना थंडी ना उन्हाळा अशी मस्त हवा होती. गावात सगळीकडे जत्रेचे वातावरण असावे असे वाटत होते. कारण निरनिराळ्या ठिकाणाहून लोक मुलबाळ घेऊन पिकनिकला आली होती. पिकनीक म्हणजे निरनिराळ्या ड्रेसची हौस पुरविणें, पिपाण्या वाजवणें आरडा-ओरडा करत गाणी म्हणत रस्त्याने जाणें.

याच दिवसात माझी मुलगी व जावई त्यांच्या मुलाला घेऊन आली होती. मुलगा अडीच वर्षांचा होता. सर्व गप्पा मारत बसले होते. मध्येच सिनेमाचा विषय निघाला. जाण्याचे ठरले. इतक्यात आमची मोलकरीण बाई राँकेलला पैसे द्या राँकेल आले आहे असे म्हणत आली. तिला पैसे दिले तिने डबा रिकामा केला, व घेऊन गेली. या गडबडीत मुलीच्या मुलाला तहान लागली. त्याने पाणी मागितले सुनेने उठून पाणी दिले व परत बाहेर आली. परंतु तेवढ्या पाण्याने अवधूतची तहान भागली नव्हती. त्याने स्वतःच्या हाताने पाणी घेतले व प्याला हे माझ्या मुलाच्या मुलाने पाहिले. तो त्याच्यापेक्षा ३ वर्षांनी मोठा आहे तो लगेच ओरडला, आई अवधूतने राँकेल घेतले व प्यायला. झाले सारा व्यूह पालटला लगेच त्याच्या तोंडाचा, हाताचा वास घेतला तर राँकेलचाच वास. लगेच त्याला घेऊन डॉक्टरकडे गेले. हॉस्पिटलमध्ये अॅडमिट केले. सलाइन लावले उलटीचे औषध दिले पण रात्री आठ वाजले तरी काहीच फायदा झाला नाही. तो त्याच्याच गुंगीत. हाक मारली. हालवले तरी काही नाही. डॉक्टरनी घरी नेण्यास सांगितले. मुलगा बोलत नाही, संडास नाही, लघवी नाही ओकारी नाही. काय करावे सुचेना त्याला घरी तर घेऊन आले.

घरी आल्यावर बाबांचा फोटो पाहिला आणि आम्हा सर्वांनाच रडू कोसळले. दिनवदनाने बाबांना हाक मारली व मनोमन प्रार्थना करून त्यांना सांगितले की तुमच्याच उदीच्या प्रतापावर, आता काय झाले तर तुमच्या उदीचे प्रताप आम्ही खूप ऐकलेत व स्वता अनुभवलेत तरी आमचे काही चुकले असेल तर माफ करा व दिलीत तेवढी शिक्षा पुरे. अवधूतला आराम पडू दे. तुमच्या नावावरूनच त्याचे मी हे नाव ठेवले आहे, बाबा दया करा, बाबा दया करा.

लगेच उदी पाण्यात घातली व सर्व अंगाला लावली. उदीचे तयार केलेले तीर्थ सारखे थेंब थेंब पाजणे, उदी लावणे व सर्वांनी फक्त बाबांचे नामस्मरण चालू केले.

जशी रात्र होत चालली तसे सर्वांचे धैर्य खचू लागले काय करावे सुचेना. मी सर्वांना धीर देत होते बाबा आपले आहेत, सबूरी घरा. त्याची आई सारखी आई काय करू ग असे म्हणत होती. मी म्हटले काही करू नको बाबांचे नाव घे.

अशा परिस्थिती मध्ये दोन वाजले त्याला लघवी झाली. थोड्या वेळाने एवढी मोठी उलटी झाली की तो घाबरलाच आणि आम्हीसुद्धा उलटी पाहून व तो निचेत पडलेला पाहून घाबरलो. प्रथम उलटीसाठी प्रयत्न तर आता पाहून घाबरलो काय करावे मध्यरात्रीची वेळ बाबांचा सारखा घावा चालू होता. थोड्या वेळाने सडासला झाले व चार वाजता डोळे उघडले व आई हाक मारली, आईला ओळखले तिने घेतले त्याला मग थोडी कॉफी दिली. चांगला बोलायला लागला मग खेळ पुढ्यात दिला व दुसऱ्या मुलांना उगाचच त्याच्याकडून घ्या सांगितले त्यांनी खेळ घेतला याने भांडून घेतला मग मात्र बरे वाटले.

सर्वांनी बाबांना नमस्कार केला व अश्रुपूर्ण डोळ्यांनी बाबांची क्षमा मागितली. नकळत आमच्या हातून झालेल्या चुकीची बाबांनी त्याला बरं करून क्षमा केली कारण राँकेल पातेल्यात ठेवणे हे आमचे चुकले होते. असे आहेत क्षमाशिल बाबा.

शेगावच्या श्रीगजानन महाराजांच्या भक्तांसाठी

● श्रीदासगणू कृत श्रीगजानन महाराज लीला या ग्रंथातील निवडक प्रसंगाना श्री. ग. दे. कुलकर्णी यांनी ८४ अंकात गुंफलेले आहे. ते श्रीसाई-लीला मासिकाच्या सप्टेंबर ७४ मधील अंकात प्रसिद्ध झालेले आहे. नित्य पाठासाठी स्तोत्र रूपात ते प्रसिद्ध करू इच्छिणाऱ्यांनी याबाबत पुढील पत्यावर लिहावे अशी विनंती- श्री. ग. दे. कुलकर्णी, 'कुलदीप' तांबरी सु. पो. उस्मानाबाद, -४१३५०१

श्रीसाईलीला सहाय्या लेखक कवी-स्नेह संमेलन प्रसंगी
परमपूज्य श्री. गोदावरी मातार्जीचा शुभ संदेश

आपण सर्वजण येथे श्रीसाई-संमेलनासाठी जमलो आहोत. संमेलन म्हणजे मीलन होणे, ऐक्य होणे, संमेलनासारख्या सामुदायिक कार्यात भिन्न स्वभावाच्या भिन्न धर्मांच्या प्रत्येक मनुष्याला अहंभाव सोडावा लागतो. सर्वांची मने कार्यामध्ये एक होत असतात. तेव्हा सर्वांनी आपले मन श्रीसाईच्या चरणी अर्पण करून त्यांच्याशी ऐक्यत्व पावावे, ह्याचकरिता हे संमेलन आहे.

साक्षात् सर्वव्यापी व धर्मातीत परमात्मा श्री साईबाबांसारख्या महान् सत्पुरुषांच्या रूपात प्रगट झाला आहे. 'साई' शब्दाचा अर्थ काय होतो, की, तो सः + आई ते मातृस्वरूप आहेत, व सर्व साईभक्त ही त्यांची लेकरे आहेत. ज्याप्रमाणे मातेला सर्व मुले सारखी, त्याप्रमाणे साईबाबांजवळ सर्व धर्म व जाती सारख्याच आहेत. जे लोक आपल्या धर्मानुसार व भक्तिप्रेमाने त्यांना भजतात, त्या सर्वांना साईबाबा साक्षात्कार व अनुभव देत आहेत, व पुढे ही निश्चित देतील. ज्या बुद्धीच्या जोरावर मनुष्याला कर्तृत्वाचा मोठेपणा मिळतो, ती बुद्धि देणाऱ्या साई-परमात्म्याची नुसती आठवण प्रत्येक लहान-मोठ्या कार्याच्या वेळी अंतःकरणपूर्वक केली; तरी ते श्रीसाई सर्वांचा उद्धार करून सर्वांना एकाच ठिकाणी नेतील.

सत्पुरुषांची वृत्ति 'वसुधैव कुटुम्बकम्' अशी असते. त्यामुळे संतांच्या दरबारात सर्वांना प्रवेश मिळतो, म्हणूनच साई-बाबांच्या मंदिरात सर्व जाती-धर्मांचे लोक येऊन भक्तिभावाने राहून आपले कल्याण साधून घेताना आढळतात. सर्वांशी प्रेमाने बंधुभावाने माणुसकीने वागा, हाच सर्व मानवजातीस साईबाबांचा संदेश आहे.

साईबाबांचा भक्तिचा संदेश घरोघरी पोचविण्याचे थोर कार्य साई-लेखकांनी चालविले आहे. अलीकडे ५-६ वर्षांपासून साई-लीला मासिकाच्या या लेखकांचे संमेलन भरविण्याची प्रथा सुरू झाली आहे. त्यामुळे ठिकठिकाणचे साई-लेखक शिरडी क्षेत्राच्या पवित्र स्थळी एकत्र येऊन साईबाबांच्या अवतार कार्यासंबंधी त्यांची चर्चा व चिंतन घडते, त्यामुळे साई-भक्तिच्या देशव्यापी चळवळीत नवचैतन्य निर्माण होऊन तिला एक वेगळीच चालना मिळते. म्हणून हे संमेलन आयोजित करणाऱ्या अधिकारी वर्गास, जेवढे धन्यवाद द्यावे, तेवढे थोडेच. संमेलन यशस्वी करण्यासाठी सहकार्य करून हातभार लावणाऱ्या साई-लेखकांचाहि यात वाटा आहे. त्या सर्वांना साईबाबांचे शुभ आशीर्वाद, साईबाबांच्या कृपाशीर्वादाचे छत्र या सर्व साईभक्तांवर सदा सर्वदा निरंतर राहो.

श्रीसाईबाबा आणि त्यांचे शिष्य उपासनी !

—श्री. रघुनाथ शं. जुन्नरकर

कोशीनूक, मालाड.

● शिरडीच्या साईबाबांना शिष्यच नव्हता असं विधान कै. अण्णासाहेब दाभोलकर लिखित शिरडी संस्थानानं प्रसिद्ध केलेल्या 'श्रीसाई सच्चरित' या अधिकृत ओवीबद्ध ग्रंथाच्या प्रस्तावना कारानं केलं आहे. पण हे चुकीचं आहे हे माझ्या या लेखात सिद्ध करण्याचा मी प्रयत्न करीत आहे. साकुरी येथील श्री उपासनी कन्या कुमारी आश्रमाचे संस्थापक कै. श्री उपासनी महाराज हे श्रीसाईबाबांचे शिष्य होते. इतकचं नव्हे तर ते त्यांचे एकमेव शिष्य होते. असं असूनही उपासनींचा नाममात्र उल्लेख ग्रंथाच्या लेखकानं केला आहे. कै. काकासाहेब उर्फ हरी सखाराम दीक्षित दासगणू, नानासाहेब चांदोरकर, ह. वि. साठे, बाळासाहेब देव, बापुसाहेब जोग, ग्रंथाचे लेखक स्वतः अण्णासाहेब दाभोलकर, माधवराव देशपांडे उर्फ शामा इत्यादी बाबांची मोठमोठी विद्वान, सुशिक्षित, प्रतिष्ठीत आणि नामवंत भक्त मंडळी साईबाबांच्या सतत सान्निध्यात असत आणि त्यांचाच नाम निर्देश या ग्रंथात प्रामुख्याने असून श्री. उपासनीं सारख्या थोर आणि साईच्या एकमेव शिष्याचा उल्लेख या ग्रंथात केवळ नाममात्र असावा ही खेदाची गोष्ट आहे. म्हणून माझ्या अलिकडेच प्रसिद्ध झालेल्या 'मशिदीत प्रगटला परमेश्वर!' या कादंबरीतही बाबांच्या या एकमेव महान शिष्यावर मी भरपूर प्रकाश झोत टाकला आहे. दाभोलकरांच्या या विद्वद्मान्य अधिकृत ग्रंथातील उपासनींचा हा नाम मात्र उल्लेख केवळ सहज नसून हेतुपुरस्सरच असावा अशी माझी प्रामाणिक समजूत आहे. कारण ज्या ग्रंथात लहान सहान भक्तांचाही उल्लेख गौरवपूर्ण केलेला आढळून येतो त्यात अनुल्लेखानं उपासनींना डावलण्याचा प्रयत्न स्पष्ट उमगून येतो. विशेष म्हणजे या साई चरित्रात उपासनींचा 'भक्त श्रेष्ठ उपासनी' असा निर्देश असूनही त्यांचा आणि साईबाबांचा कितपत आणि कसा संबंध होता यावर ग्रंथकारानं यत्किंचितही प्रकाश टाकलेला नाही. अशा या 'भक्त श्रेष्ठावर' करण्यात आलेला हा अन्याय या ग्रंथातील एक सुस्पष्ट विसंगतीच आहे हे खास ! असं हे का व कसं घडलं असावं ?

मागाहून घडलेल्या घटनांसुळे तर उपासनींना शिष्य मानण्यात श्री साईबाबांची चूक झाली असं या ग्रंथकाराना, त्यांच्या सहागाराना आणि तत्कालीन शिरडी संस्थानाच्या विश्वस्ताना वाटलं तर नसावं ? कदाचित याचेच पडसाद दासगणू सारख्या जबाबदार आणि लोकप्रिय कीर्तनकार आणि ओवीबद्ध संत-वाङ्मय चरित्रकारांच्या

लिखाणातही उमटून त्यात श्री उपासनी महाराज यांची नालस्तीच झालेली दिसून येते. म्हणून सत्य स्थितीवर प्रकाश पाडण्यासाठी या लेखात श्रीसाईबाबांचं साक्षात् अवतारी पुरुष म्हणून मूल्य मापन करून उपासनीना शिष्य म्हणून आपलं सर्वस्य देण्याचा संकल्प त्यांनी का व कसा केला आणि त्या मागील त्यांची मनोभूमिका कोणती होती हेच सांगण्याचा माझा अल्पसा प्रयत्न आहे.

प्रथम हे लक्षात घेतले पाहिजे की नामवंत आणि विद्वान माणसानीसुद्धा संत-सत्पुरुषांच्या विरुद्ध बोललेलं, लिहिलेलं अथवा छापून काढलेलंही सर्वच योग्य, सत्य, अभ्यासपूर्ण, स्वानुभवायुक्त, निस्वार्थी आणि निपक्षपाती असतंच असं नाही. कारण काही वेळा त्यात त्यांचे हित संबंधही गुंतलेले असतात. सत्पुरुषावर अधिकार वाणीत लिहिणारा लेखक स्वतः अहंकार रहीत आणि आत्मज्ञान समजण्याच्या निदान मार्गावरील वाटसरू असावाच लागतो. त्याखेरीज त्याचं लिखाण समतोल होऊच शकत नाही. या दृष्टीनं मद्रास येथील साईसमाजाचे कै. श्री नरसिंह स्वामी यानी अत्यंत निपक्षपातीपणानं संशोधन करून साई आणि उपासनीचे गुरु-शिष्यत्व संबधावर खूपच प्रकाश टाकला आहे. स्वतः न्यायाधीश असल्यानं कै दाभोलकरांच्या हातूनही उपासनीच्या विरुद्धच त्यांनीही लिहिलं असतं तर ते त्यांचं वैयक्तिक मत म्हणून समजता आलं असतं. असं न करता त्यांचा 'भक्तश्रेष्ठ' म्हणून उल्लेख करूनही त्यांनी त्यांना न्याय दिला नाही म्हणून वाईट वाटतं ! कै. दासगणूनी तर उपासनीच्या विरुद्ध लिहून स्वतःचीच प्रतिमा डागाळून घेतली आहे. कारण नंतर नंतर तर दासगणूनाच पुष्कळ लोक संत मानीत, तेव्हा ही संतत्वाची पदवी मागे लागल्यानंतर तरी त्यांनी स्वतः उपासनीच्या बाबतीत केलेली विधानं मागे घ्यायला हवी होती. ते शोभून दिसलं असतं. त्यात त्यांचा मोठेपणा दिसून आला असता. दासगणू गेले आणि कालांतरानं त्यांनी उपासनीबद्दल केलेली विधानंही लोक विसरून जातील. कारण त्यांच्याशिवाय अनेकानी श्री उपासनी महाराजांच्यावर उभारलेली कुभांडं आणि त्यांना बदनाम करण्याचे सर्वथैव प्रयत्न धुळीला मिळाले असून उपासनीनी निर्माण केलेल्या साकुरी येथील कन्याकुमारी आश्रमाचं चाललेलं सांस्कृतिक, धार्मिक, पारंपारीक आणि वेदकालीन संस्कारांचं उच्च कार्य त्यांच्या नंतरही आजतागायत चालू असून दिवसेंदिवस अधिकाधिक तेजानं ते तळपत आहे. अनेक मान्यवर साक्षात्कारी संत त्या आश्रमाला भेट देऊन उपासनींची त्यांच्या या कन्याकुमारी आश्रमाची, आणि तिथल्या या अविरत आणि अमर कार्याची मुक्त कंठानं स्तुतीच करीत आहेत. या एकाच गोष्टीवरून श्रीसाईबाबांनी याच चिरकालीन कार्यासाठी उपासनीची शिष्य म्हणून निवड केली होती हे आता सिद्ध झालंच आहे. तरीही उपासनीची साईचा शिष्य होण्याची पात्रता आणि त्यांच्यावर पूर्ण करण्याची श्रीसाईनाथांची सद्गुरू म्हणून योग्यता याचा आपणास विचार करणं भाग आहे.

सर्व प्रथम श्री उपासनींचा दाभोलकरांनी सुद्धा 'भक्त श्रेष्ठ' म्हणून उल्लेख केला आहे ही गोष्ट लक्षात घेतली पाहिजे. ही गौरवशाली पदवी देऊन दाभोलकरांनी उपासनींना सर्व भक्तात श्रेष्ठ मानलं हे उघड आहे. पण त्यांना त्यांनी केवळ 'भक्त' म्हटल्यानं प्रस्तावनाकारानं बाबांना शिष्य नव्हताच हे म्हणणं क्रमप्राप्तचं होतं. दाभोलकरांनी उपासनींना शिष्य न ठरविता भक्त म्हणूनच ठरवावं हीच भूमिका कदाचित् या सर्व उच्च भक्तांनी घेण्याचं ठरविल्यानं मनात असूनही दाभोलकरांनी शिष्याऐवजी उपासनींचा 'भक्तश्रेष्ठ' इतकाच उल्लेख केला असावा. ते काहीही असो. इतकं खरं की प्रत्यक्ष बाबांनीही उपासनींना आपला शिष्य म्हणून संबोधिलं नसलं तरी आपल्या गूढ वा स्पष्ट बोलण्यांनी त्यांनी उपासनी हाच आपला खरा-खुरा शिष्य आहे हे अनेक तऱ्हेनं सूचित केलेलं होतं हे खास. शिवाय उपासनींच्या बाबतीत त्यांचं तसं वागणंही होतं हे अनेकानी पाह्यलं आहे. याच कारणास्तव कै. अण्णासाहेब दाभोलकरांना उपासनींना निदान 'भक्तश्रेष्ठ' म्हणणं भाग पडलं असावं. श्रीसाईबाबांनी उपासनी हेच आपले शिष्य आहेत हे वारंवार कसं सूचित केलं आणि त्यांना शिष्यत्वाचं पूर्णत्व देण्यासाठी काय केलं हे पाहण्यापूर्वी भक्त आणि शिष्य या दोन शब्दातील फरक लक्षात घेतला पाहिजे. शिष्य या शब्दाबाबत सर्वसामान्य सुशिक्षित माणसं सुद्धा नेहमीच गल्लत करताना आढळून येतात. मला तर वाटतं हा शब्द सर्रास चुकीच्या अर्थानं वापरला जातो. कारण संत सत्पुरुषांकडे जाणाऱ्या प्रत्येकाचा ही मंडळी त्या संताचा शिष्य म्हणूनच उल्लेख करतात. अर्थात हे खरं नसतं. संत सत्पुरुषांकडे जाणारी सर्व साधारण मंडळी त्यांची केवळ भक्त असतात. ही भक्ति अपेक्षापूर्ण असते. व्यावहारीक, धार्मिक, क्वचित् आधिभौतिक मार्गदर्शनाच्या किंवा इतर इच्छा पूर्तिसाठी असते. त्या साठीच ही मंडळी त्या संताची भक्ती करतात, सेवा करतात, सान्निध्यही मिळवितात. त्यातील काही सतत सान्निध्यानं त्या सत्पुरुषांच्या पश्चात त्यांच्याच गादीवर बसून त्यांचा मठ, आश्रम आणि गादीही चालवितात. असा गादी चालविणारा भक्त त्या सत्पुरुषांचा शिष्य असू शकतो का ? मला हे पटत नाही. सत्पुरुषांचं शिष्यत्व हा आध्यात्मिक वारसा असतो. तो गादीवर बसून मिळत नसतो. कारण शिष्य हा केवळ भक्त किंवा अनुयायी (Follower) असून भागत नाही. तो अनुग्रहीत (Recipient) असावा लागतो. हा अनुग्रह होण्यासाठी गुरु आणि शिष्य दोघेही फारच वरच्या आध्यात्मिक पातळीवरचे असावे लागतात. तशी अवस्था दोघांचीही असेल तर शिष्याला आपली सेवा न करताही, किंवा स्वतःच्या नित्य सान्निध्यात न ठेवताही आणि वर वर सकृतदर्शनी अनुग्रहाची कोणतीच क्रिया न दाखविता असा पूर्ण गुरु आपल्या आध्यात्मिक कृपेचं दान केवळ मनःचक्षुंच्या दृष्टीक्षेपानं बहाल करीत असतो. ही सर्व नकळत होणारी क्रिया असून

त्यासाठी त्याच लायकीचा शिष्य असावा लागतो. या अदृश्य कृपेनंही केवळ हा शिष्य पूर्ण सत्पुरुषावस्थेला जात असतो. म्हणून शिष्यत्वाची निवड ही सर्वसामान्य भक्तांमधून होत नसून शिष्याच्या जन्मोजन्मीच्या पूर्व संस्कारावर अवलंबून असते. या दृष्टीनं श्रीसाईबाबांचे उपासनींच्या बाबतीतील उद्गार “मी याला माझ्या सारखा करीन” हे लक्षात घेतले पाहिजेत. बरं इतकं म्हणूनच ते थांबले नव्हते तर उपासनीना शिरडीतच ठेऊन घेऊन आणि तत्पूर्वी ते बाहेर दूर असतानाही त्यांच्यावर या अदृश्य गुरुकृपेचा वर्षाव आणि अनुग्रह करून त्यांनी त्यांना आपलं शिष्यत्व त्यांनी न मागताही खऱ्याखऱ्या अर्थानं अर्पण केलं.

अशी कृपा होण्यासाठी उपासनींची पात्रता काय होती? एक तर साईबाबा त्यांच्याबद्दल नेहमी म्हणत, “अरे, तुझा आणि माझा युगानुयुगे ऋणानुबंध आहे!” थोडक्यात या गुरु शिष्य जोडीचा संबंध अनेक जन्मांतरांपासून चालत आलेला असला पाहिजे. यावरून उपासनी योगायोगानं साईबाबांच्याकडे पोहोचले नसून साईबाबा या जन्मीही त्यांची वाट पाहून होते आणि आपल्या संकटपानंच त्यांनी त्यांना आपल्याकडे ओढून आणलं होतं. उपासनींच्याही पूर्वजन्माची जी माहिती उपलब्ध आहे ती अशी. गत जन्मी मुल्हेर येथे ते उद्धव स्वामी म्हणून वावरत असून त्यांच्या निर्वाणानंतर त्यांच्या समाधीचे दर्शन घेताना उपासनींच्या आईला आपण तुझ्या उदरी जन्म घेऊ असा दृष्टांत त्यांनी दिला. थोडक्यात उपासनी हे पूर्व जन्मीही सत्पुरुषावस्थेतच होते. पूर्व जन्माच्या सिद्धांतावर कोणाचा विश्वास असो नसो पण हे सत्य आहे की हे उच्च कोटीचे आत्मे जीवन मुक्तिपेक्षा लोककल्याणासाठी पुनर्जन्मच प्रसंत करीत असतात.

उद्धव स्वामींच्या पुनर्जन्माला उपासनी घराणे हे अतियोग्य स्थान होते. उच्च संस्कारशील, धार्मिक, सात्त्विक आणि सुसंस्कृत अशा या सच्छील घराण्याची पार्श्वभूमी पूर्ण सत्पुरुषाच्या पुढील कार्याला पोषक अशीच होती. अशा या पूर्वजन्मी पूर्ण सिद्ध पुरुष असलेल्या गृहस्थाला घरच्या मंडळीनी अजाणतेपणी संसारात गुंतविण्याचा प्रयत्न केल्यानं त्याला संसाराबाहेर काढण्यासाठी साईनी तो त्यांच्याकडे पोहोचण्यापूर्वीच संसाराच्या आकर्षणातून बाहेर काढण्याचे सर्वथैव प्रयत्न करून त्याला शेवटी आपल्याकडे खेचलेच. हेतु हाच की त्याला पुन्हा एकदा जगाच्या कल्याणासाठी पूर्वजन्मीचा सिद्धावस्थेचा वारसा त्यांना अर्पण करायचा होता. यासाठी उपासनीना शारीरिक मानसिक, आर्थिक, कौटुंबिक, अशा अनेक समस्यांना तोंड द्यायला लावून पूर्ण शरणांगतीनं साईनी त्यांना आपल्याकडे ओढून घेतले. अर्थात उपासनींच्या जीवनावर इतका जबरदस्त प्रभाव पाडण्या इतपत स्वतः साई किती सामर्थवान असतील याची कल्पनाच केलेली बरी! दुसऱ्यांच्या जीवनावर अशी अदृश्य

सत्ता गाजविण्याचं सामर्थ्य केवळ साईसारख्या अवतारी पुरुषाकडेच असते. म्हणून साई केवळ सत्पुरुष असून साक्षात अवतार होते असं मी ठामपणे म्हणतो. त्यांच्या जीवनातील अद्वितीय चमत्कार, त्यांची निसर्गावरील सत्ता, त्यांचं भक्तांच्या जीवनाचं नियंत्रण त्यांचं असामान्य अंतर्ज्ञान, एकाच वेळी अनेक भक्तांच्या कल्याणाकडे अचूक लक्ष आणि त्यासाठी योजलेले उपाय शिरडीत राहून त्याच वेळी दूरच्या भक्तांना प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष दर्शन, त्यांच्या विचारांचं नकळत केलेलं मार्गदर्शन, स्वतः समाधिस्त होऊन साठ वर्षे उलटल्यानंतर आजही त्यांची आठवण करणाऱ्या आणि न करणाऱ्याही सत्प्रवृत्तींच्या माणसांवर कनवालुपणानं केलेलं कृपेचं सिंचन—ही सर्व पूर्णावताराची लक्षणं नाहीत तर काय ? तर मग अशा योगपुरुष साईची उपासनीची शिष्य म्हणून केलेली निवड चुकीची कशी असेल ?

आता उपासनी हेच साईचे शिष्य कसे हे स्पष्ट दर्शविणारे काही प्रसंग आता आपण पाहू या. सर्व प्रथम प्रसिद्ध साईभक्त रावसाहेब ह. वि. साठे यांनी सर्वांच्या समोरच “तुमचा खरा शिष्य कोण ?” असा प्रश्न सर्वांच्या समोर उपस्थित केला. थोडक्यात त्याचा अर्थ तुमचं सर्वस्व तुम्ही कोणाला देणार असाच होता. साईनी त्यांच्या नामवंत भक्तांपैकी कोणाचंच नाव घेतलं नाही. ते म्हणाले, “अरे, तो इथ यायचाय ! तो असेल लक्तरात ! आयुष्यातून उठलेला !” यावेळी उपासनी साईच्याकडे येऊन पोहोचलेले नव्हते. नंतर काही दिवसानंतर ते शिरडीला आले ते खरोखरच लक्तरावस्थेतच—म्हणजे जीवनात गांजलेले, गांजरलेले, गळीतघैर्य झालेले असे होते. या शिवाय दारिद्र्यापायी त्यांचे कपडे फाटलेले, म्हणजे शब्दशः ते लक्तरातच होते. पण धड राहिलं होतं त्यांचं उच्च संस्कारांचं बल आणि आत्मज्ञानी मन—घराण्याच्या आणि पूर्वजन्माच्या संस्कारांच्या कवचानं सुरक्षित राहिलेलं ! असे हे काशीनाथ गोविंद उपासनी साईच्या शिष्यत्वाला सुयोग्यच होते यात वाद नाही. उपासनीची ही पूर्व जन्माची आणि कदाचित् तत्पूर्वीची ही अनेक जन्माची योग्यता साईच्या इतर भक्तांना माहित नसल्यानं साईनी त्यांना आपलं शिष्यत्व बहाल करावं हे इतरांना रुचलं नसावं. शिवाय त्यात असूयेचाही भाग असण्याचा संभव असल्यानं साई-जीवन गाथेत उपासनींचा साईचे शिष्य म्हणून निर्देश झाला नसावा.

या नंतर उपासनींच्या बद्दलचे साईचे वर वर गूढ वाटणारे पण स्पष्ट सूचक उद्गार आपण लक्षात घेऊ. एकदा भर सभेत “माझं सर्वस्व मी त्याला देणार आहे.” असं बाबा उपासनींच्याबद्दल म्हणाले. त्यावर मुंबईच्या एका गृहस्थाने वादही घातला. म्हणाला, “बाबा आम्ही इतकी तुमची सेवा केली ती व्यर्थच गेली तर ? हा आत्ताच आला, त्यानं तुमची भक्ति आणि सेवाही केली नाही आणि तुम्ही त्याला सर्वच देऊन टाकलत !” तेव्हा बाबा म्हणाले “अरे तो एकीकडे आणि तुम्ही सर्व एकीकडे” म्हणजेच उपासनीची लायकी त्यांच्या या सर्व भक्त

मंडळीपेक्षा वेगळी होती असंच बाबांनी सूचित केलं. हा वाद इथंच थांबला नाही. सदरहू गृहस्थ पुढं म्हणाले, “म्हणजे, बाबा तुम्ही त्यांना ताम्रपटावरच सनद लिहून दिली तर !” यावर बाबा एकदम उसळून म्हणाले, “ताम्रपटावर का ? चांगली सोन्याच्या पत्र्यावर म्हण ! तांब्यावर जंग चढतो. सोनं स्वच्छ राहतं ! सोन्यासारखी त्याची लायकी आहे !”

या बाबांच्या उद्गारातील ‘सोनं स्वच्छ राहतं !’ हे शब्द अत्यंत सूचक होते हे कोणीच लक्षात घेतलेलं दिसत नाही. नाहीतर उपासनींच्या सत्पुरुषावस्थेतील जीवनावर बदनामीचे शितोडे उडविण्याचा प्रयत्न कोणीही सूत्र माणसानी केव्हाच केला नसता. अर्थात तसल्या अभिदिव्यातूनही हे सोनं सुताखून निघून बावन कशीच ठरलं आहे ! याही बाबतीत त्रिकालज्ञ साईच्या तोंडून चुकीचं विधान केव्हाच गेलेलं नाही हे सर्वच भक्तांच्या अनुभवावरून सिद्ध झालेलं आहे.

आता “माझं सर्वस्व मी यालाच देणार !” हे शब्दही रहा. बाबांचं सर्वस्व म्हणजे मालमत्ता किंवा संपत्ति नव्हे. बाबांची मशीद जुनी, पडकी आणि फार तर थोडी डागडुजी करून दुरुस्त केलेली होती. तिची काय किंमत ? ही मालमत्ता उपासनीना मिळून काय फायदा होता ? बरं बाबांचा पैसा ? दक्षिणेच्या रूपानं बाबांच्याकडे अमाप पैसा यायचा ही गोष्ट खरी असली तरी रात्र होईपर्यंत अनेक गोरगरीबांना, सेवा करणाऱ्यांना, बाबांच्यावर अवलंबून राहणाऱ्यांना तो पूर्णतः वाटला जाई. ब्रिटीश सरकारच्या त्या वेळच्या गव्हर्नरपेक्षाही अधिक पैसा मिळविणारा मशिदीतला हा फकीर निष्कांचन होऊनच झोपायचा ! तेव्हा तोही पैसा उपासनीना मिळण्याचा प्रश्नच नव्हता. तर मग बाबांनी उपासनीना देऊ केलेलं ‘सर्वस्व’ म्हणजे काय ? अर्थात त्यांचा अध्यात्मिक वारसा ! म्हणजेच हा वारसा देऊ करून बाबांनी उपासनीना शिष्यच नाही का मानलं ? आणि हे शिष्यत्व उपासनीना काहीही न करता मिळणार होतं ! त्यासाठी ते पात्र असलेच पाहिजेत हे निश्चितच. यावरून हेच सिद्ध होतं की शिष्य हा सतत आपल्या गुरुजवळ राहून, त्याची सेवा करून, त्याचा शब्द झेलण्यासाठी तत्पर असावाच लागतो, तोच आपल्या गुरुच्या पश्चात् गादीवर येतो, त्याचा मठ वा आश्रम चालवितो या आपल्या रूढ कल्पनांना बाबांच्या या ‘सर्वस्व’ देण्याचे शब्द धक्काच देतात. तेव्हा शिष्य या शब्दाचा अर्थ सामान्य पातळीवरून न घेता अध्यात्मात असलेल्या वरच्या पातळीवरूनच घ्यायला हवा. आणि तो तसा घेतला म्हणजे उपासनी हेच बाबांचे शिष्य होते ही गोष्ट मान्य करावीच लागेल.

तसं पाहिलं तर हे शिष्यत्व मिळविण्यासाठी उपासनी बाबांच्याकडे आलेही नव्हते, आणि त्यासाठी त्यांनी काही प्रयत्नही केले नव्हते. त्यांच्या पुढील कार्यासाठी

साईनाच त्यांची आवश्यकता वाटून त्यांनी त्यांना सत्पुरुषत्व आणि सद्गुरु-अवस्था बहाल करण्यासाठीच शिरडीत रोखून ठेवलं आणि ती स्थिति प्राप्त करून देण्यासाठी त्यांच्यावर अनेक अज्ञात प्रयोगही सुरू केले. गावाबाहेरच्या खंडोबाच्या देवळाच्या एकांत स्थळी त्यांना एकटंच बसवून मशिदीतून हे प्रयोग सुरू झाले. स्वतः उपासनीना घरी परतण्याची तीव्र इच्छा असूनही आणि माधवराव देशपांड्याकडून त्यांनी अनेकवार परवानगी मिळविण्याचा प्रयत्न करूनही, “अरे, त्याचा हिशेब अजून पूरा व्हायचा आहे! तो झाल्यावर त्याला विठोबा पावणार!” असं बाबांनी निश्चून म्हणावं आणि उपासनीना घरी जाण्यापासून परावृत्त करावं असं चालू होतं. शेवटी घरी परतण्याबाबत उपासनी पूर्णपणे निराश झाल्यावर बाबांचे त्यांच्यावरील शिष्यत्वाचे खरे प्रयोग सुरू झाले. पुढील तीन वर्षे उपासनीना सर्वांपासून वेगळं ठेऊन, दिव्यत्वाचा साक्षात्कार आणि त्याबरोबरच आसक्तीचा आणि अहंकाराचा आत्यंतिक तिडकारा त्यांच्या मनात उत्पन्न करून, त्यांचं जेवण-खाणंही बंद करून साईनी त्यांना भ्रमिष्ठावस्थेपर्यंत नेऊन पोहोचविलं आणि अत्यंत हीन दीन अपमानित करून शेवटी त्यांना सर्व सामान्य मानवी भावनांच्या बाहेर आणून पूर्ण सत्पुरुषावस्था प्राप्त करून दिली. इतकच नव्हे तर या सर्वांचा कळस म्हणून शिरडीतच आपल्याच काही भक्तांकडून एका गुरुपौर्णिमेला उपासनींची त्यांच्या मनाविरुद्ध गुरु पूजाही करायला लागली. शिष्य घडविण्याचं साईचं कार्य पुरं होऊन श्री उपासनी हे समर्थ सद्गुरु अवस्थेला पोहोचले. या तीन वर्षांत साईनी उपासनींच आपल्याशी इतकं तादात्म्य घडवून घेतलं की त्यांच्यातील काही सिद्धी आणि अन्तर्ज्ञानही उपासनीना सहजगत्या प्राप्त झालं !

या सन्मानानं उपासनी हुरळून गेले नाहीत, तर उलट आपल्या गुरुविषयी आदर दर्शविण्यासाठीच त्यांच्याच स्थानात आपली सद्गुरु म्हणून होणारी पूजा टाळण्यासाठी एका शांत रात्री आपले चाहते आणि साईचे निकटवर्ती भक्त डॉक्टर पिछे यांच्या समवेत कोणालाच न सांगता त्यांनी साईच्याच पुढील कार्यासाठी शिरडीहून प्रयाण केले. जाताना साईना सुद्धा सांगण्याची आवश्यकता त्यांना वाटली नाही. कारण गुरु आणि शिष्य यांच्यात आता द्वैतभाव राहिला नसून दोघांचे आत्मे दोघांची मने, दोघांचे विचार एक जीव आणि एक रूप होऊन दोघानाही एकमेकांचे भाव, विचार एकमेकाना न सांगताही समजू लागले होते. साई आणि उपासनी आता एकच होते.

उपासनींच्या या गुपचूप गमनान सर्वांचा जरी गैरसमज झाला तरी साईच्या कृपेचा अवश्य हात आपल्या या पूर्णरूप शिष्यांच्या पाठीवर सदैव फिरतच राहिला आणि त्यांचा आशीर्वाद त्यांनाच नव्हे तर त्यांच्या कार्यालाही कायमचा लाभून

साकुरी येथील श्री उपासनी कन्याकुमारी आश्रमाचं कार्य अखंड नंदादिपाच्या तेजानं तळपत राहिलं आहे.

त्याचीच साक्ष म्हणजे या आश्रमात पाऊल ठेवल्यावर इथल्या दिव्यत्वानं भारावलेल्या वातावरणानं प्रसन्न होणारं मन, विचार आणि आचार! साईच्या साक्षात्काराचं प्रतिक-म्हणजेच श्री उपासनी कन्याकुमारी स्थान!

★ १०० वा (शतक महोत्सवी) प्रयोग ★

रविवार दि. १३ एप्रिल ८० सकाळी १० वा.

(अकलकोट स्वामी समर्थ पुण्यतिथीनिमित्त)

रविन्द्र नाट्य मंदिर, प्रभादेवी (मुंबई)

“श्री साईबाबा संस्थान बिरडी” च्या सौजन्याने

श्री साईबाबांचे

तेजस्वी जीवन रंगभूमीवर

कुमारसेन गुप्ते

साईभक्तांसह सादर करील आहेत

“आरती थिएटर्स” (मुंबई) निर्मित

बिरडीचे
श्री साईबाबा

लेखक/दिग्दर्शक : किरण दुधाळकर • नेपथ्य : दत्ता चौडणकर

• निर्माता/संगीत : कुमारसेन गुप्ते

४० कलाकारांसह साईबाबांच्या भूमिकेत—किरणकुमार

प्रयोग क्र. १०१ सोम. दि. १४ एप्रिल दु. ४ वा.

शिवाजी मंदिर, दादर.

संपर्क :—कुमारसेन गुप्ते,

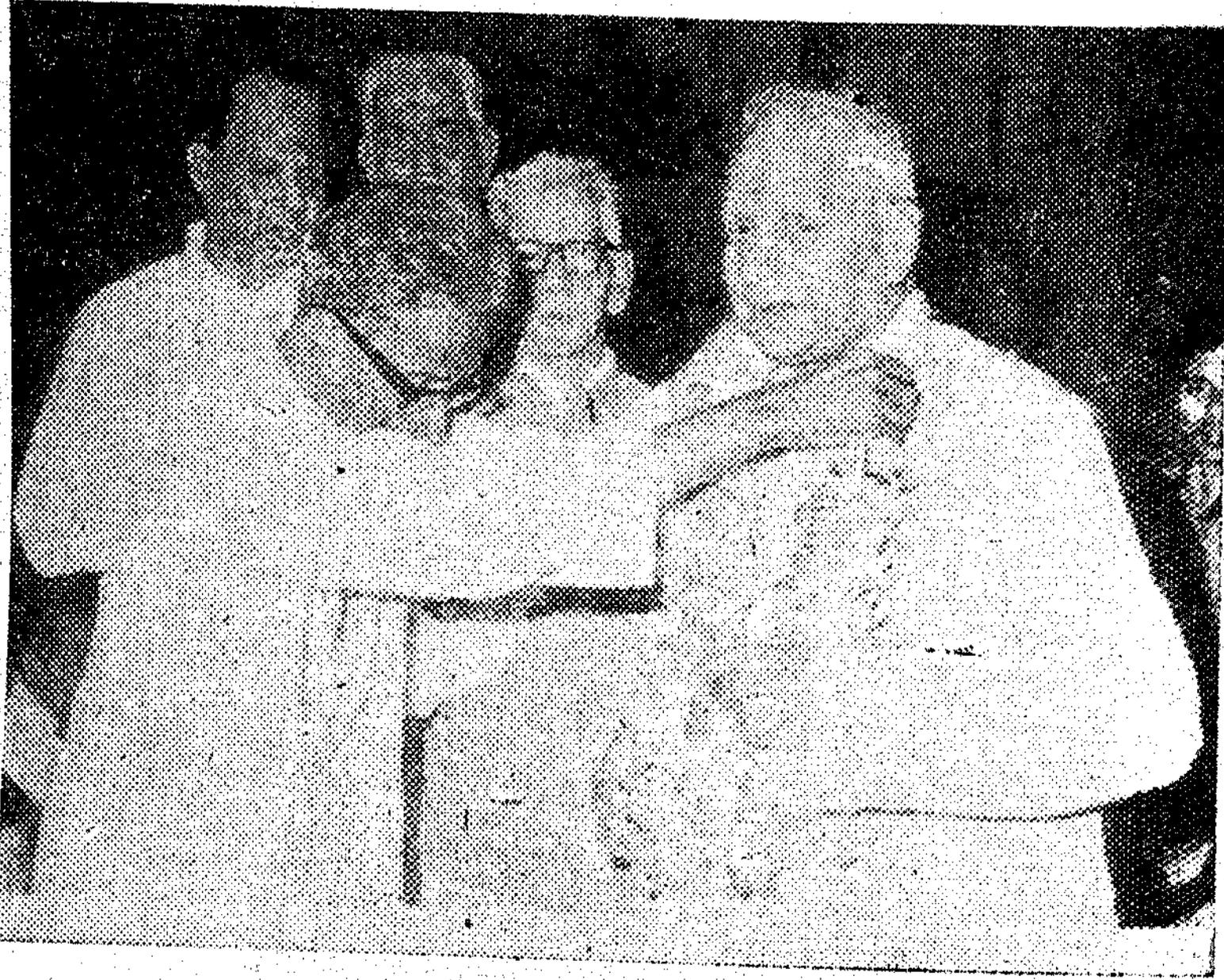
१४ पितांबर लेन माहीम मुंबई १६

फोन ४५६५४१

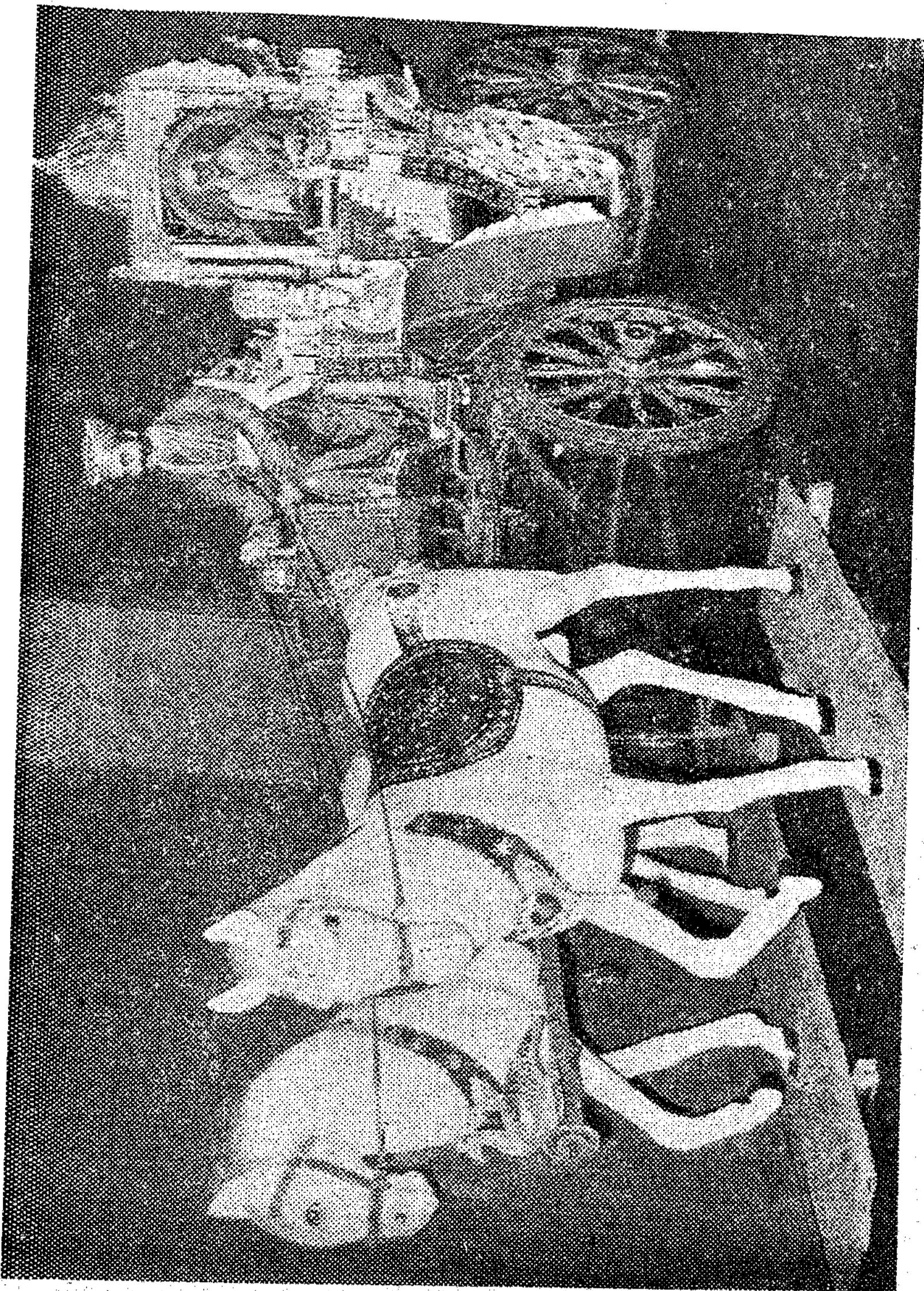
श्री. डी. के. जाधव मास्तर यांनी तयार केलेला

भव्य श्रीसाई मयुर रथ

मुंबापुरीतील प्रख्यात कलाकार व साई भक्त श्री. डी.के. जाधव मास्तर यांनी श्रीसाईबाबांच्या ६१ व्या पुण्यतिथी निमित्त एक भव्य मयुर रथ तयार केला असून तो अर्धा अधिक आरशांनी मढविलेला सजविलेला आहे. हा प्रेक्षणीय रथ श्रीसाई भक्तांना पहाण्यासाठी म्हणून गुढी पाडवा ते हनुमान जयंती पर्यंत त्यांच्या ३१ 'गुरुप्रसाद,' कलानगर गृहनिर्माण भवना समोर वांद्रे (पूर्व) मुंबई येथे ठेवला होता. या भव्य रथाचा उद्घाटन सोहळा प. पू. श्री. अण्णासाहेब पट्टेकर महाराजांचे शुभहस्ते पार पडला. मयुर रथाला सहा मोर असून रथात श्रीबाबांची अप्रतिम चित्रकलाकृती आहे. रथाला दोन अप्रतीम घोडे जोडलेले असून रथाचे सारथ्य करणाराही आहे. रथात योग साधनेच्या ९ पायऱ्या असून ६१ वी निमित्त ६१ पणत्या ठेवण्यासाठी ६१ बिलोरी कोनाडे आहेत वर झुंबरे पण ठेवलेली आहे. हा भव्य मयुर रथ पहाण्यासाठी भक्तांनी अतोनात गर्दी के ली होती.

प. पू. श्री. पट्टेकर महाराजांचे आभार मानताना श्री. जाधव मास्तर
माणे साटम महाराजांचे चरित्रकार श्री. र. ग. वायंगणकर

श्री. जाधव मास्तरांनी तयार केलेला श्री. बाबांचा भद्र प्रेक्षणी मगूर; रथ

बाबा ! बाबा ! मला पक्षी व्हावसं वाटतं हो !!!

—सौ. शशिकला रेवणकर
कुंटोली. अंबरनाथ

● “बाबा मला पुढचा जन्म खरंच पक्षाचा द्या हो” अशी पदोपदी बाबांची प्रार्थना मला करावीशी वाटते.

जर पक्षी झाले तर ना मग मी माझे खुपच भाग्य समजेन. ! कारण मग मी कोणाच्याही बंधनात राहणार नाही. मला वाटेल तेव्हा, वाटेल तेवढा वेळ शिडीत बाबांच्या सान्निध्यात राहण्याचा चान्स मिळेल. ना गाडीची गरज ना पैशाची जरूरी, सर्व काही मोफतच ! नाहीतर हा मानव जन्म. त्यातल्या त्यात स्त्रीजन्म पूर्णच परावलंबी, स्वताच असं काहीच चालत नाही. तेव्हा घरातील लोकांच्या मनात येईल तेव्हाच आमची इच्छा पूर्ण होणार तोपर्यंत कितीही आकांत केला तरी व्यर्थच.

मला शिडीत जायचे म्हणजे “जणू स्वर्ग दोन बोटं” असल्याचा भास होतो. अन् तेथून परतायचं म्हणजे असं वाटतं की कोणीतरी आपला प्राण तोडून नेताहेत, व पोलिस जसे गुन्हेगाराला हातकड्या घालून खेचून नेतात, तसेच घरातील मग कोणीही प्रिय व्यक्ती असो, मला शिडीतून घरी नेणारी ती त्या पोलीसांच्या ठिकाणी भासू लागते. अन् तेव्हा गुन्हेगाराला जसे वाटते तसेच मलाही वाटते. ह्या सर्वांच्या नजरा चूकवून कोठेतरी पळून जावे अन् लपून बसावे, व ती लोकं जातील तेव्हा बाबांच्या पायाशी येऊन घट्ट पायाला कवटाळून बसावे. पण हे सर्व अशक्य आहे. कारण आम्ही इन्सान् शिवाय स्त्रिया आहोत. स्त्रियांचा जन्म म्हणजेच प्रत्यक्ष जन्मदाते असले तरी कन्यादानानंतर ती पूर्णपणे दुसऱ्यांच्या स्वाधीन म्हणून बाबांना म्हणते, बाबा, मला हा मानव जन्म बस झाला. पण पुढील जन्मी मला पक्ष्याच्या, विहंगाच्या जन्मात तुमच्याजवळ ठेवून घ्या. नसेल तर आम्हाला एवढे प्रेम लावलेच का ? तुमच्या प्रेमाने तुम्ही आम्हाला वेडं का बनवलं आहे. तुमच्या प्रेमाने मी अक्षरशः वेडी झाली आहे. जगात मला साईनाथ व साईमुख याशिवाय काहीच दिसत नाही. नित्याचे काही व्यवहार सुद्धा नको वाटतात. तहान भूक सगळी तुमच्या-पुढे सर्व काही विसरून जातेय. असं वाटतंय कायम त्या शिडीच्या समाधी मंदिरातच बसून राहावं. तिथून हालच नये पण हे सर्व मी पक्षी झाले तर शक्य होईल ना ? तेव्हा मला कोणाची भीती राहणार नाही. तहान भुकेची पर्वाही राहणार नाही. तुमच्या भेटीस येणाऱ्या भक्तजनांचे मुक्तकंठाने स्वागत करता येईल. त्या समाधी मंदिरातील कोणत्यातरी कोपऱ्यात बसून तुमचे मधुर गीत गात तुम्हाला आळवित बसता येईल, व तुमच्याच प्रसादकणांवर माझी तहान भूक भागून जाईल. खरंच की नाही ? तुम्हीच सांगा ? नाहीतर आता बघा मुलांची शाळा, यजमानांचा काम-धंदा, असा माझा हा संसार ह्या भावसागरात मी वेतागून जाते, की वाटते नको हा संसार

आणि नको हा मानव जन्म त्यापेक्षा पक्षांचा जन्म बरा. ही दुनिया मायावी, क्षणभंगूर, स्वार्थी आहे. पक्षी झाल्यानंतर मी कोठेही जरी असले तरी अन् तुमची आठवण आली की त्याचक्षणी ऊन, पाऊस, वारा यांची पर्वा न करता मी तुमच्या जवळ धावून, धावून आले असते. अन् तुम्हाला कडकडून भेटले असते. आता फक्त तुमच्या आठवणीने डोळ्यातून गंगा-यमुना वाहण्याव्यतिरिक्त काहीच होवू शकत नाही. तरी बाबा माझी वेडीची पुढील जन्माची ही इच्छा लौकरच पुरी करा व तुमच्या शिडीतच बांधून ठेवा. म्हणजे कोणीही दुष्ट तुमच्यापासून मला खेचून नेणार नाही. कराल ना बाबा माझी ही इच्छा पुरी ?

पक्षी होताक्षणी घेईन मी उंच भरारी।

अन् जाईन मी क्षणात शिडीच्या सुवर्ण कळसावरी ॥

* * *

आधुनिक संजीवनी-उदी

-श्री. व्यंकटराव कृष्णाजीराव मुळे

'व्यंकटेश प्रसाद' पहिला मजला खो. क्र. १६

एन्. सी. केळकर रोड, दादर मुंबई २८.

जया मनी जैसा भाव तया तैसा अनुभव

● श्रीसद्गुरू साईनाथांनी हा वरील दिलेला आदेश आपण भक्तांनी जर आचरणात आणला, तर खरोखर त्यांना वेळोवेळी श्रीबाबांची मदत होऊन भक्तांची संकटे दूर होतात, व त्यांच्या जीवनात सुख, समाधान, शांती निर्माण होते.

माझ्यावर असाच एक प्रसंग अलिकडे आला होता. माझ्या पाठीच्या मणक्यावर मधोमध एक आवळ्या एवढे गळू झाले. त्यामुळे मला सरळ झोपावयास येईना. माझे वयही वार्धक्याकडे झुकलेले त्यामुळे मला त्याचा त्रासही जास्त जाणवत होता. घरातील मुले मला डॉक्टराकडे दाखवून उपचार करू या असे सांगत होती. मागे माझ्या मोठ्या मुलाला असेच एक गळू झाल्यावर डॉक्टरांनी त्याचे लहानसे ऑपरेशन करून त्याला बरे केले होते. पण माझ्या वयोमानाला तो त्रास सहन होणार नाही. म्हणून मी माझ्या डॉक्टर श्री साईनाथांना मनामधून आळवून त्यांची उदी रोज पाण्यातून कालवून त्याचा लेप माझ्या मुळांच्या हातून गळूवर लावून घेऊ लागलो, आणि हळूहळू सूज व त्या गळूवरची लाली कमी होऊन शेवटी थोडेसे पू व रक्त निघाले व उदीनेच ते गळू पूर्ण पणे नाहीसे झाले.

श्रीसाईनाथांवर पूर्णपणे भार टाकून श्रद्धेने त्यांच्या उदीचा आपण उपयोग केला तर ती संजीवनी समान फलदायी होते. श्रीसद्गुरू दयाळू साई माऊलीच्या चरणी माझे कोटी कोटी प्रणाम.

श्री साईकृपेचे दोन अलौकिक अनुभव....

—श्री. मधुकर सी. मंडळीक

टेलिफोन ऑपरेटर, सराफगल्ली, नवापूर
मु. पो. ता. नवापूर जि. धुळे

● पंचमहाभुतांनी घडविलेल्या मानवी देहाचा सत्पुरुषांनी जरी त्याग केला तरी त्यांच्या अस्तित्वाची प्रचिती ते आपल्या भक्तांना वेळोवेळी देत असतात; अशाच प्रकारे श्री साईबाबांचे अलौकिक अनुभव आमच्या कुटुंबास अनुभवावयास मिळालेत. मी स्वतः, माझी पत्नी व मुले आम्ही सर्वजण बाबांचे निस्सिम भक्त आहोत आमची बाबांवर पूर्ण श्रद्धा आहे. ही श्रद्धा अनुभवाने दृढ झाल्यावर दररोज पूजा, आरती, भजन, प्रार्थना वगैरे आम्ही करित असतो. कुठल्याही संकटाच्या प्रसंगी बाबा आमच्यासाठी धावून येतात. बाबांचे वचनच आहे की.

“ Why should you fear when I am here ? cast all your burdens on me and I will bear them. ”

माझा मोठा मुलगा चि. दिपक हा दहा वर्षांचा असून सहाव्या इयत्तेत शिकत आहे. जन्मापासूनच त्याच्या बोलण्यात एक प्रकारचा दोष होता. तो जेव्हा बोलायचा त्यावेळी त्याचे उच्चार ऐकणाऱ्यास समजत नसत. बरेचसे शब्द तो अडखळत बोलायचा साहजिकच शाळेतील मुले त्यांची टिंगल करायची. काही उद्दाम मुले तर जाणूनबुजून त्याचे सारखे बोलून त्याला चिडवायचीत काही उपहासात्मक हसायची. या सर्व कारणाने दिपक दुःखी व्हायचा. घड अभ्यासाकडेही त्याचे लक्ष लागायचे नाही किंबहुना मी शाळेत जाणार नाही. मला शाळा नकोय; मी आपला घरीच शिकणार असेही तो माझ्याजवळ कित्येकदा सांगायचा.

“ठेवीले अनंते तैसेची रहावे” या उक्तीप्रमाणे मी मनाची समजूत करायची तरीही मन मात्र सतत दुःखी रहायचे. दिपकचे पुढील शिक्षण कसे होईल या चिंतेने झपाटून गेलो. ज्यांनी ज्यांनी जो जो सल्ला दिला त्या त्या प्रमाणे उपचार करण्यात तिळमात्र कसूर केली नाही. नामवंत डॉक्टरांनाही दाखविले परंतु सर्व ठिकाणाहून निराशा पदरी पडली. एखाद्या खोल डोहावर पावसाळी कृष्णमेघांची छाया पडल्यानंतर तो अधिकच खोल, अधिकच गहन, अधिकच काळा दिसावा तसेच या निराशेने मी अधिकच निराश व्हायचो. या निराशातून एक आशेचा किरण दिसला तो म्हणजे शिर्डीचे साईबाबा—आम्ही सहकुटुंब शिर्डीला जाऊन बाबांना साकडे घालायचे बाबा, तूच आता तारक आहेस. माझा मुलगा चांगला बोलेल असं करण्यास तूच शक्तीमान आहेस असं मनात येताच लागलीच शिर्डीला गेलो व बाबांना आर्तभावाने प्रार्थना करून मागणे घालून संकल्प केला.

जर मुलाचे बोलण्यात, उच्चारात फरक पडला तर एका वर्षात त्यास तुमच्या दर-
बारात दर्शनास आणीन.” परतताना शिडींहून उदी घेतली व उदीचा प्रयोग
करण्याचे ठरविले.

उदी म्हणजे साधी राख नव्हे तर बाबांनी आपल्या योगशक्तीने उत्पन्न
केलेल्या धुनीतील ती विभूती होय. अर्थात बाबांची दिव्यशक्ती उदी आहे उदीने
कित्येकांची दुःखे हरण केली आहेत व कित्येकांचे रोगही बरे केले आहेत कित्ये-
कांची चिंता सुद्धा दूर केली आहे.

घरी आल्यावर नियमितपणे काही दिवस दिपकच्या जीभेवर थोडी थोडी उदी
देत गेलो, आणि खरोखरच उदीचा प्रभाव दिसून आला. त्याचे बोलणे पुष्कळ
चांगले झालेले आढळून आले. आता तर तो तुमच्या माझ्यासारखे स्पष्ट बोलू लाग-
लाय. चार चौघात मिसळू लागलाय. आपण तोतरे बोलायचो हा न्यूनगंड केव्हाच
दूर झालाय. खरोखरच हे सर्व चांगले कोणी केले असेल तर ते म्हणजे बाबांनीच
असा माझा ठाम विश्वास आहे. संकल्पाप्रमाणे दिपकला शिडींला नेले. योगायोगाने
त्याचवेळी पंचमलेखक-कवि संमेलनही होते. संमेलनास उपस्थित राहण्याचा आनंद
मिळाला. अनेक थोरामोठ्यांचा सहवास लाभला साईलीलेचे कार्यकारी संपादक
श्री. सदानंद चेंदवणकर, डॉ. सौ. सुमतीताई खानविलकर कविवर्य नारेश मोगलाई-
कर, जगदीश देवपूरकर आदी अनेक सहृदयांच्या भेटी झाल्या.

बाबांच्या दरबारात दिपकला दर्शनास नेले अभिषेक, पूजा, आरतीचा लाभ
मिळाला समाधी मंदीरातील बाबांची मूर्ती पाहून डोळ्यातून नकळत आनंदाभू वाहू
लागले आणि त्याचवेळी बाबांचे वचन आठवले.

“जो जो मज भजे, जैसा जैसा भावे
तैसा तैसा पावे, मी ही त्यासी ।

मला स्वतःला वाटतं की, श्री साईबाबा ही संकट निवारणारी एक अद्भुत
शक्ती आहे. परंतु बाबांची भक्ती मनापासून हवी. अंतःकरणापासून हवी. पोशातून
हवी. हृदयातून हवी, ओठातून नको. श्री बाबा हे प्रेमळ व निर्भेळ भक्तीचे भूकेले
आहेत. मनापासून केलेल्या भक्तीचा परिणाम त्वरीत दिसून येतो याचे ज्वलंत
उदाहरण म्हणजे आमचा दिपक. साईभक्त दिपकला चांगली वाचा देणाऱ्या अवतारी
व अंतर्ज्ञानी महाश्रेष्ठ श्री सद्गुरु बाबांना त्रिवार वंदन !

माझा साई द्यासिंधु
दीन अनाथांचा बंधु
संकटात घेई घाब
त्याचे चरण धरिता

या ओळी प्रमाणे श्री साईबाबा दयाळू असून त्यांना शरण जाणाऱ्यांना संकट-मुक्त करतात हे निश्चित. माझी मुलगी चिं. रेखा हीसुद्धा साईभक्त असून तिची बाबांवर नितांत श्रद्धा आहे. तिची श्रद्धा दिवसेंदिवस वाढतच आहे याला कारण म्हणजे सुमारे सात आठ महिन्यापूर्वी तिच्या दोघा ओठांना एकाएकी काळसरपणा आला. ते दिसायला फारच आंगळ वाटायचे. त्यात स्त्री जीवन म्हटले म्हणजे सौंदर्यास फार महत्त्व. सौंदर्य म्हटले की सर्व अवयव अगदी रेखीव असावे लागतात. चेहरा, डोळे, ओठ यावरच शोभा असते. इतकं असुनही शेवटी परक्याचे घन. यावरच समाजात बरेवाईट नाव ठेवतात. मला रात्रंदिवस काळजी वाटायची.

मुलगी वाढते जशी चंद्रम्याची कोर
बापाला पडे घोर, अंतरंगी

जस-जसे रेखाचे वय वाढले तसतशी चिंता वाढत जाणारी होती. त्यासाठी डॉक्टरांनी इलाज केलेत. पुष्कळ औषधोपचार केला. परंतु काहीच फरक पडला नाही. शेवटी पुन्हा बाबांचा धावा करून साकडे घालायचे ठरविले. व बाबांची उद्दी ओठावर लावण्यास सुरुवात केली. प्रत्येकवेळी बाबांना आवर्जून प्रार्थना करायचो 'बाबा, रेखा ही तुमचीच लेकर आहे. तिला पुढील आयुष्य सुखात जाण्यासाठी तिच्या कल्याणासाठी काळसर पडलेले ओठ पूर्ववत करणे तुमच्या हातात आहे.' आणि दिवसातच फरक जाणवू लागला व आता तिचे ओठ पूर्ववत झाले आहेत.

तुमचा विश्वास बसो अगर न बसो परंतु बाबावरील श्रद्धेचे व कृपेचेच हे फळ आहे. असा माझा दृढ विश्वास आहे. अशाप्रकारे लहान-मोठे अनुभव आम्हास आल्याने आमच्या घरातील लहान मोठे सर्वच जण बाबांचे भक्त झाले आहेत.

भेटी लागी जीवा लागली से आस

—श्री. पां. वा. भुतकर

२३/१६७५ अभ्युदय नगर मुंबई ३३

●साईलीलेचा जानेवारी ८० चा अंक हातात पडला व माझा साईभक्त भाचा सुरेश सातपुते याने मला शिर्डीक्षेत्री फेब्रुवारी ९ व १० रोजी होणाऱ्या लेखक-कवी स्नेहसंमेलनाला येण्याविषयी आग्रह सुरू केला. स्नेहसंमेलनाला निमंत्रण येण्याकरीता लागणाऱ्या सर्व अटी आम्ही दोघानी पूर्ण केल्या होत्या. त्यानेच माझा व स्वतःचा असे दोन्ही फार्म पोस्टाने शिर्डी कार्यालयास पाठवून दिले.

रितसर आमंत्रण आले व माझा भाचा रिझर्वेशन करण्याकरीता घाई करू लागला पण मी त्याला सांगितले की तुझे रिझर्वेशन तू करून टाक. मला जमल्यास मी शुक्रवारी रात्रीच्या गाडीने निघेन.

वस्तुस्थिती अशी होती की शिरडीस जाण्यायेण्यास पुरेसे पैसे जवळ नसल्यामुळे त्याला मी तसे सांगितले. वास्तविक मी जर त्याला तसे सांगितले असते तर त्याने माझा जाण्यायेण्याचा खर्च आनंदाने केला असता पण त्याला ती गोष्ट सांगणे माझ्या जीवावर आले.

शेवटी “तुम्ही माझ्याकडे पहा मी तुमच्याकडे पाहीन” या बाबांच्या युक्तीवर भरवसा ठेऊन स्वस्थ बसलो. मनातल्या मनात विचार येत होता की जर साईंच्या मनात असेल तर ते मला कोणत्याहि प्रयत्नाने घेऊन जातीलच !

स्नेहसंमेलनाला दोन तीन दिवस उरले असतानाची ही गोष्ट ! त्या दिवशी मी सहजपणे काँटनग्रीन स्टेशनाजवळ असणाऱ्या श्रीराम मंदिराकडे जात होते. हे मंदिर साधारण एका बाजूला असून तूरळकच ये जा असते. मी जात असताना आजूबाजूला कोणीच नव्हते. काही क्षणात माझ्या कानावर अचानक पुढील शब्द आले.

“जरा डोळे उघडून चला” मी दचकून आजूबाजूला पाहिले पण तिथं कोणीही नव्हते. माझं लक्ष समोर जाताच एक गुलाबी रंगाचे कागदाचे पाकीट पडलेले दिसले.

ते पाकीट मी उचलून हातात घेतले तेव्हा त्या लिफाफ्यात ५० रु. ची नोट असल्याचे आढळले. या लिफाफ्याबरोबर दुसरा कसलाही कागद नव्हता किंवा त्या पाकीटाचा मालक शोधण्यासारखा कोणताही दुवा त्यात नव्हता. दुसऱ्याच क्षणी माझ्या मनात विचार आला की मी शिर्डीस यावे म्हणूनच तर बाबांनी ही किमया केली नसावी ना !

दुसरे दिवशी सकाळी माझ्या कार्यालयातून माझ्या भाच्याला मी दूरध्वनीवरून शुक्रवार ता. ८-२-८० रोजी रात्रीच्या गाडीने निघत असल्याचे कळविले.

शिर्डीतले स्नेहसंमेलन आनंदाने पार पडले. पण या आनंदावर सोनेरी मुकूट चढविला तो उन्मनी अवस्थेत असलेल्या परम साईभक्त श्री पोतेवाले बाबा यांनी ! त्यांनी मला कृपा आशीर्वाद दिला व सहसा कोणाशीही जास्त न बोलणारे हे बाबा मुद्दाम मला थांबवून एक तासभर उपदेश देत होते. हाच माझ्या आयुष्यातील ‘सुवर्णक्षण’ होता.

श्री साईलीला

मे १९८० चा अंक खास उदी विशेषांक. कृपया या खास

अंकासाठी भक्तांनी साहित्य अजिबात पाठवू नये.

चिन्तन !

—श्री सुर्यकांत माधवराव गर्जे, पुणे

● चिंतन हा एक सखोल विषय आहे. तितकाच तो महत्त्वाचा पण आहे. एखाद्या गोष्टीवर विचार करीत राहणे हा मनुष्य स्वभाव-धर्म आहे. परंतु निव्वळ विचार करणे म्हणजे चिंतन होऊ शकत नाही. चिंतनात विचार गर्भित असते. किंबहुना एक सुसूत्र विचार हाच चिंतनाचा गाभा होऊ शकतो.

या संसारात नानाविध प्रकारचे अनेक विषय आहेत. चांगले विषय आहेत त्याच्या अनेक पटीने वाईट विषय पण आहेत. दुष्ट आणि वाईट विषयाला विचार करीत राहणे म्हणजे चिंतन नव्हे चांगल्या विषयांचे मनन हेच चिंतन होऊ शकतो.

दुष्ट विचारांना आपल्या मनात थारासुद्धा देऊ नये मग त्याच्यावर विचार करीत बसण्याचा प्रश्नच उद्भवत नाही. दुष्ट विचारांनी एकदा का मनात पिंगा घालायला सुरुवात केली की, मन पोखरून निघालेच म्हणून समजा दुष्ट विचारांनी मनाचा ताबा घेतला की माणसाचा न्हास होतो. जीवन अधोगतीला जाते. वाईट पदार्थांच्या सेवनाने जसे माणसाच्या शरीरावर विपरीत परिणाम होतात तसेच वाईट विषयांच्या चिंतनाने मानवी मनावर दुष्परिणाम होतो. ते जर्जर होते, दुःखी आणि कमजोर होत जाते आणि परिणामी जीवनाच्या नाशास कारणीभूत होते. मानसीक दौर्बल्याने माणूस वेढा-पिसा होतो. जीवनातून उठतो.

मन सुदृढ करावयाचे असेल, जीवनात रस निर्माण करावयाचा असेल, आनंद फुलवायचा असेल तर चांगल्या गोष्टींचे मनन-चिंतन करणे अगत्याचे आहे.

चिंतनाचे अनेक प्रकार संभवतात. शास्त्रीय आणि विज्ञान-क्षेत्रात मानवाने प्रचंड प्रगती साधली ती चिंतनाच्या द्वारेच रात्र-दिवस चिंतन करून शास्त्रज्ञानी अनेक शोध लावून मानवी-जीवनात सुख-निर्मिती केली आहे.

सर्व चिंतनामध्ये भगवत्-चिंतन श्रेष्ठ होय आणि म्हणूनच ते थोडे अवघड पण आहे. कोणतीही अवघड किंवा कठीण गोष्ट साध्य करावयाची झाल्यास कष्ट हे ध्यावेच लागणार त्यासाठी साधना ही करावीच लागणार. मनाची निर्मळता आणि एकाग्रता ही परमेश्वर चिंतनासाठी अत्यावश्यक आहेत. चिंतनामुळे परमेश्वर प्राप्ति होऊ शकते असे म्हटल्यास अतिशयोक्ति न व्हावी. पूर्वीच्या काळी ऋषि-मुनी जंगलात, आश्रमात किंवा गुहेत एकांतवासात राहून तपश्चर्या करीत असत, परमेश्वराचे मनन करीत ध्यानस्थ बसत असत. हा सर्व परमेश्वर-चिंतनाचाच प्रकार होय.

एकनाथ महाराजांची गोष्ट. एकनाथ त्यावेळी एक लहान, कोवळं वयाचं पोर. परंतु या वयातच त्याला परमेश्वर दर्शनाची ओढ लागली होती. ध्यास लागला होता. जनार्दन स्वामीच्या सेवा-चाकरीत तो रममाण झाला होता. मंदीराच्या हिशोबाचं काम त्याच्याकडे सोपविण्यात आले होते. एकदा हिशोब तपासत असताना छोट्या एकनाथाला एक दिडकीचा हिशोब लागेना. एक दिडकी कमी भरत होती. ही चूक सापडावी म्हणून तो पुन्हा पुन्हा सर्व वह्या चाळत होता. अखंडपणे तीन दिवस त्याचे हे काम सातत्याने चालू होते. या काळात तो तहान-भूक पार विसरला होता. दिडकीचा शोध लागावा याचेच त्याला ध्यान लागले होते, वेड लागले होते. अखेर दिडकीचा शोध लागला तेव्हा त्याला ब्रह्मानंद झाला. हे सर्व जनार्दन स्वामींनी न्याहाळले होते. ते छोट्या एकनाथास म्हणाले—

“ बाळ, एका दिडकीच्या शोधासाठी तू अहोरात्र झटत होतास. तहान-भूक-सुद्धा विसरलास अशीच मनाची एकाग्रता जर तू परमेश्वर प्राप्तीसाठी दाखविलीस तर निश्चितच तुला परमेश्वर मेरेल. ”

एकनाथ महाराजांना परमेश्वराने दर्शन दिले त्यांच्या मनाची एकाग्रता आणि ईश्वर चिंतन यांचीच ही फलभूति होय.

चिंतन म्हणजे परमेश्वराच्या लीलांचे अवगाहन त्यांच्या लीलांचे शांत चित्ताने केलेले मनन चिंतनाचा दुसरा एक फायदा म्हणजे माणूस चिंतनाने अंतर्मूख बनतो. विश्वाचा शोध घेण्याचे सामर्थ्य त्याच्या ठायी निर्माण होते. मी कोण ? माझा जन्म कशासाठी ? आध्यात्म म्हणजे काय ? आध्यात्मिक जीवन म्हणजे काय ? इत्यादि गहन प्रश्नांची उकल होऊ शकते.

मानवी जीवन म्हणजे एक महान कोडे जीवनाचा जितका विचार करावा तितके ते अधिक गुंतागुंतीचे वाटू लागते. तसे परमेश्वर चिंतनाचे कधीही होत नाही. उलट परमेश्वर चिंतनाने आनंद प्राप्ती होते. वृत्ती उल्लेखित होतात. पर्यायाने जीवन सुकर होते. सुखी होते. जीवनाची क्लिष्टता कमी होते. दुःखाला हसत-मुखाने सामोरे जाण्याची शक्ति निर्माण होते.

श्री सद्गुरू साईनाथ महाराजांचे स्मरण करणे, चिंतन करणे म्हणजे प्रत्यक्ष अमृतपान होय. त्याची गोडी अवीट आहे. जितके अधिक चिंतन करावे तितकी त्याची गोडी अधिक वाढतच जाते. हा अनुभव प्रत्येकाने घेऊन पहावा. त्याची प्रचीति आल्याशिवाय राहणार नाही. श्री साईबाबांच्या चिंतनाने चिंता हरते, भय दूर जाते, व्याधि छुप्त होतात. श्री बाबांचे चिंतन हे चंदन होय. त्याच्या सुगंधाने मनोवृत्ती प्रफुल्लित होतात, पुष्पकीत होतात. आनंद दाटतो तो सौख्याचा, प्रीतीचा, आपुलकीचा श्री बाबांचे चिंतन चिरंजीवी आहे. चिरकाली आहे चिदानंदी आहे.

शिरडी-वृत्त माहे फेब्रुवारी सन १९८०

या महिन्यात श्रींच्या दर्शनासाठी साईभक्तांची गर्दी नेहमीप्रमाणेच होती. काही कलाकारानी श्रींच्या पुढे हजेरी दिली ती खालील प्रमाणे:—

कीर्तन :- १) संस्थान गवई काव्यतीर्थ श्री. ग. वि. जोशी शास्त्री यांची कीर्तने नेहमीप्रमाणे एकादशी व महत्वाचे दिवशी झाली.

२) सौ. कलावती चव्हाण दादर मुंबई यांचे कीर्तन झाले.

प्रवचन:-१) ह. भ. प. श्रीराम दि. परचुरे साईलीला कार्यकारी संपादक इंग्रजी-आवृत्ती मासिक मुंबई.

२) ह. भ. प. लक्ष्मण बुवा वाघचौरे, शिरडी.

वादन, गायन नृत्य वगैरे-१) श्री. अनंत सें. शिंदे, चेंबुर मुंबई.

२) कु. चंदन अ. शिंदे, मुंबई.

३) श्री. त्रिशूल भजनी मंडळ, येरवडा, पुणे.

४) श्री. दुर्गामाता भजनी मंडळ, कोल्हापूर. ५) ह. भ. प. विठ्ठलबाबा महाराज हैद्राबाद. ६) श्री. एकनाथराव चव्हाण, पुणे. ७) श्री. नवरंग रांजणे, पुणे. ८) सौ. शैलजा वैद्य, पुणे. ९) श्री. विठ्ठल क्षीरसागर, पुणे. १०) श्री. मोहनराव वैद्य, पुणे. ११) श्री. श्रीराम विष्णु सातडेंकर, मुंबई. १२) श्रीमती हंदिरा सी. पेंडसे, बडोदा. १३) श्रीमती पुष्पा शिंदे, मुंबई. १४) श्री. चंद्रकांत माने, मुंबई. १५) श्री. बाळकृष्ण रा. रेळे, मुंबई. १६) श्री. सदानंद ता. आंग्रे, मुंबई. १७) प्रगती अंध विद्यालय, बदलापूर. १८) ह. भ. प. विश्वनाथ ब. सहाणे, वैजापूर. १९) श्री. रविंद्र रा. रा. सुपेकर, देवास. २०) श्री. शरदचंद्र क्षीरसागर देवास. २१) श्री. राजेंद्र महेश्वरकर देवास. २२) श्री. प्रकाश खांडेकर देवास. २३) श्री. ऐशीराम मोहनदास खार, मुंबई. २४) सौ. ज्योती मनुजा मुंबई. २५) श्री. हरी उशरण मुंबई.

श्रीसाईनाथ थिएटरस कोल्हापूर. कलाकारांची नावे.

१) हेमसुवर्णा मिरजकर २) मंगला बरेकेकर. ३) सौ. सुलक्षणा माळी. ४) कु. अरुणा वाक्रेकर. ५) मास्टर आबू वंटमुरीकर. ६) आण्णासाहेब पानरकर. ७) दिनकर इनामदार. ८) चंद्रकांत सरनाईक. ९) अशोक मुघोळकर. १०) शाम खत्री. ११) श्री. विश्वनाथ साळूंखे. १२) श्री. नारायण वायदंडे. १३) दत्ता गायकवाड. १४) श्री. विश्वनाथ बापट. १५) श्री. मारुती साष्टीकर.

श्रीसाईलीला मासिक लेखक, कवी स्नेहसंमेलन कलाकारांच्या नावाची यादी:-

- १) ह. भ. श्रीराम दि. परचुरे, मुंबई. २) सौ. कलावती चव्हाण मुंबई.
- ३) श्री. प्रकाश कर्पे इंदौर. ४) सौ. कमलाताई सांडभोर पुणे. ५) श्री. रघुनाथ सांडभोर पुणे. ६) श्री. जगन्नाथ कुलकर्णी, पुणे. ७) डॉ. सौ. सुमतीताई खानविलकर, लोणावळा. ८) श्री. विजय द. हजारे, मुंबई. ९) डॉ. सौ. इंदुताई नाईक, लोणावळा. १०) कु. जयश्री र. पुजारी, पुणे. ११) श्री. डी. बी. जगत्पुरीया. शिरुड.
- १२) श्री. द. म. मोरे, पुणे. १३) श्री. साईनाथ खडके, मुंबई. १४) उज्वल वा. कुलकर्णी, नंदुरबार. १५) श्री. नागेश मोंगलाईकर धुळे. १६) श्रीमती लीलाताई गुजराथी शिरडी. १७) श्री. हसमुख ओं. पाटील, नवापूर. १८) सौ. शशिकला रेवणकर, अंबरनाथ. १९) सौ. लीलाताई डी. मराठे, धुळे. २०) श्री. रमेश डी. चव्हाण, नवापूर. २१) श्री. डी. बी. पोतनीस, पिंपरी. २२) श्री. जगदीश देवगुरकर, धुळे. २३) श्री. किशोर बा. जाधव चंद्रपूर. २४) श्री. नारायण गोखले डोंवीवली.
- २५) श्री. दौलतभाई शर्मा, मुंबई. २६) श्री. राधाकृष्ण गुप्ता, चेतन डोंवीवली. २७) श्री. वैजनाथ प्र. उपाध्याय भंडारा. २८) प्रा. गुंडेराव पटवारी, विदर.

फेब्रु. ९, १०, तारखांना शिरडी येथे श्रीसाईलीला मासिकाच्या लेखक कवींचे सहावे वार्षिक स्नेहसंमेलन संपन्न झाले.

हवापाणी:—शिरडी येथील हवापाणी उत्तम असून रोगराई काही नाही.

माननीयांच्या भेटी—

- १) मा. श्री. एस. प्रभाकरन, जिल्हाधिकारी, अहमदनगर.
- २) मा. श्री. जी. व्ही. एस. मनियन, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, विद्युतमहामंडळ महाराष्ट्र.
- ३) मा. श्री. शशिकांत पैठणकर, आय. ए. एस. जिल्हाधिकारी, वर्धा.
- ४) मा. श्री. आगिसान विरप्पा, लघोद्योग, तथा मत्स्योद्योग मंत्री आंध्रप्रदेश.
- ५) मा. श्री. जयचंद्रडू, उद्योग, संचालक, आंध्रप्रदेश.
- ६) मा. श्री. व्यंकटेश्वरराव सहसंचालक, सहसंचालक, मत्स्योद्योग आंध्रप्रदेश.
- ७) मा. श्री. ईश्वरराज माथूर, प्रसिद्धिसंचालक, महाराष्ट्र, मुंबई,
- ८) मा. श्री. डी. डी. साठे, आय.ए.एस. (निवृत्त), अध्यक्ष, प्रबंध संचालक, एक्सपोर्ट क्रेडिट अँड गॅरंटी कार्पोरेशन, महाराष्ट्र मुंबई.
- ९) मा. श्री. एन्. एन्. कामटे, निवृत्त भूतपूर्व पोलीस महानिरीक्षक, महाराष्ट्र.
- १०) मा. श्री. पी. आर. षण्मुखानंद, उपसचिव, सहकार खाते, तामिळनाडू.
- ११) मा. श्री. पी. बी. सावंत, न्यायमूर्ति, उच्च न्यायालय, मुंबई.

- १२) मा. श्री. व्ही. आर. कोमारी, उपमुख्य लेखापरीक्षक, स्थानिक निधी लेखा महाराष्ट्र
- १३) मा. श्री. एच. एस. राणे, सहसचिव, सनाज करण्याण खाते, महाराष्ट्र मुंबई.
- १४) मा. श्री. जांबूवंतराव धोटे, खासदार, नागपूर.
- १५) मा. श्री. एस. डी. पाटील, IAS, उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी औद्योगिक विकासमहामंडळ, महाराष्ट्र, मुंबई.
- १६) मा. श्री. मुर्शीद विसा, - बाबा कबीर आश्रम, कोलोन्याडो, अमेरिका.
- १७) मा. श्रीमती चैतन्यप्रभा हेडॉन, अमेरिका.
- १८) मा. श्रीमती रोझालीन, मॅक काँय, अमेरिका.
- १९) मा. श्रीमती रसेल रोल, अमेरिका.
- २०) मा. श्री. चरणजितसिंग, सरसेनापती, संचालक, ऑ. नवी दिल्ली.
- २१) मा. श्री. एन्. पी. भणगे, प्रांताधिकारी, संगमनेर.
- २२) मा. श्री. दहाद, प्रबंध संचालक, MSFC, महाराष्ट्र, मुंबई.
- २३) मा. श्री. वसंतराव चौधरी प्रसिद्धि उपसंचालक, पुणे.
- २४) मा. श्री. अशोक बसाक, IAS, प्रबंध संचालक, टेस्कॉम, औरंगाबाद.
- २५) मा. श्री. मदनलाल सचिव, कर्मचारी निवड समिती, दिल्ली.
- २६) मा. श्री. लव्हाळे, IAS, अध्यक्ष, कर्मचारी निवड समिती, मुंबई.
- २७) मा. श्री. बी. पी. दलाल, ICS, निवृत्त, भूतपूर्व विधी सचिव, मुंबई.
- २८) मा. श्री. एस. वी. भोसले, IAS, पुरवठा अधिकारी, अहमदनगर.
- २९) मा. श्री. मेहता सचिव, विद्युत महामंडळ, नवी दिल्ली.
- ३०) मा. श्री. शर्मा, ग्रामीण पुनर्निर्माण विभाग नवी दिल्ली.
- ३१) मा. श्री. गणपतराव देशमुख तत्कालिन, विधीन्याय, व कृषिमंत्रि महाराष्ट्र मुंबई.
- ३२) मा. श्री. डी. आर. खडके निवृत्त, केंद्रीय गुप्तचर अधिकारी, सुवर्ण पदक विजेते, भारत सरकार मुंबई.
- ३३) मा. श्रीमंत अनूबाई घोरपडे (इचलकरंजीकर) भूतपूर्व श्रीमंत राणीसाहेब संस्थान इचलकरंजी
- ३४) मा. श्री. गोदावरीमाताजी, उपासनी कन्याकुमारी स्थान साकुरी.

साईप्रभू

साई साई हे नाम ध्यावे
तोच एक आधार रे
कलीयुगातील एकच तारक
मंत्र मानवा जाण रे ॥ १ ॥

जीर्ण कफनी अंगावरती
चिलीम तमाखू घेई हाती
परि असे ती जागृत ज्योती
शिरडी ग्रामी रे ॥ २ ॥

स्वये असूनी परमेश्वर
भिक्षा मागे घरोघर
वाटे वेडा परि अंतरी
भरल्या नाना कळा रे ॥ ३ ॥

जीर्ण मशिदीत वास असे
क्षुधा-तृषा ही कधीच नसे
ब्रह्मांड गिळूनी वसला साई
भले जगाचे करण्या रे ॥ ४ ॥

—श्यामा शंकर पराडकर

पाठ्ये वाडा १८९०, मारुती आळी, रत्नागिरी.

॥ श्रीसाईशी प्रार्थना ॥

जय जय माझ्या देवा, श्रीसाईनाथा
जीर्णे हे व्यर्थ, आपुल्या कृपयाविणा ॥ १ ॥
मी तो नाही कोण, पण एक गरीब पामर
आपुलीच भक्तीसेवा करण्यास सदैव आतुर ॥ २ ॥
देऊ नका मनी, कधी दुष्ट वासना
जोडी माझे मना, सदैव आपुलीच चिंतना ॥ ३ ॥
ठेवितो डोई आपुले चरणा
जय जय माझ्या देवा, श्रीसाईनाथा ॥ ४ ॥

—श्री. अशोक केळकर

१२३४, सुभाषनगर, पुणे २

माझ्या जीवनाची साथ-साईनाथ

माझ्या जीवनाची साथ एक साईनाथ
 रात्रंदिन जीवा करी कृतार्थ ॥ १ ॥
 तुझी शिकवण मज हेचि समाधान
 मनीं चिंती ध्यान तुझे एक ॥ २ ॥
 अपार दुःखें संसारी जीवनात
 परि तरुनी जाय तुझ्या चिंतनात ॥ ३ ॥
 हेंचि सुख अपार कोणा लागे जीवा
 तोचि होय मुक्त तुम्ही जाणां ॥ ४ ॥

—डॉ. ग. स. कामत,
 ११९४/१३ शिवाजीनगर, पुणे ४११००५.

साईनाम

साईनाम तुझे साईनाम
 हे भक्तांचे सुखधाम ॥ धृ० ॥
 रोग संकटे घोर आपत्ती
 नसे कल्पना उभे ठाकती
 नाम घेता येते प्रचीती,
 भाव असावा ठाम ॥ १ ॥
 सात समुद्रा दूर माऊली
 नाम रूपाने देही राउळी
 सदा कृपेची मिळे सांवली
 भक्तीचे हे दाम ॥ २ ॥
 नको दिप ते गंध सुगंधीत
 श्रद्धा फुले ही करा समर्पित
 मुखी असावे नाम स दोदित,
 ॐ साई श्रीराम ॥ ३ ॥

—श्री. ग. रा. पालकर
 २२३/२, दारूवाला चाळ,
 बझार वॉर्ड, कुर्ला, मुं. ७०

—: शिरडीच्या नाथा :—

शिरडीच्या साईनाथा
आलो तुझ्या दारी
दर्शनाची आस
उपजली अंतरी ॥ १ ॥

नाम तुझे थोर
महिमा तुझा थोर
म्हणूनच साई
आलो तव पायी ॥ २ ॥

पायी तुझ्या माथा
ठेविला मी आता
अनाथाच्या नाथा
पावन करा या भक्ता ॥ ३ ॥

शिरडीचे हे क्षेत्र
असे मंगल पवित्र
पहाताचि देवा
सुखावळे नेत्र ॥ ४ ॥

तुझ्या चरणी मिठी
घालीतो जो नर
पापी असो वा चोर
होतो त्याचा उद्धार ॥ ५ ॥

मज या दासाला
घडो तुझी सेवा
शिरडीच्या नाथा वाटे
तूज अंतरी पूजावा ॥ ६ ॥

—श्री. दशरथ रामजी तळेकर

मुकेश मिल कंपाउन्ड
पी/६ कुलाबा, मुंबई-५

